

Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor în sistemul electroenergetic

Secțiunea 1

Scopul și domeniul de aplicare

1. Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor în sistemul electroenergetic (în continuare prezentul Regulament) are ca scop stabilirea normelor echitabile pentru alocarea capacității interconexiunilor disponibile între sistemul electroenergetic al Republicii Moldova și sistemele electroenergetice ale țărilor vecine, în vederea realizării schimburilor transfrontaliere de energie electrică în condiții egale, transparente și nediscriminatorii pentru toți participanții la piața energiei electrice, precum și a normelor privind gestionarea congestiei pe interconexiuni, sporind astfel concurența pe piața energiei electrice naționale.

2. Prezentul Regulament transpune parțial Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003 (Text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 211 din 14 august 2009.

3. Prezentul Regulament se aplică pentru alocarea explicită a capacității interconexiunilor, efectuată anual și lunar de către operatorul sistemului de transport din Republica Moldova.

4. Regulamentul se aplică tuturor participanților la piața energiei electrice, inclusiv producătorilor și furnizorilor de energie electrică, și altor participanți ai pieței, în legătură cu raporturile juridice ce țin de schimburile transfrontaliere de energie electrică.

5. Alocarea capacității interconexiunilor se realizează pentru fiecare interconexiune sau grup de interconexiuni dintr-o secțiune transfrontalieră a sistemului electroenergetic al Republicii Moldova, după cum urmează:

a) Republica Moldova – Ucraina; Ucraina – Republica Moldova. Schimburile transfrontaliere de energie electrică prin aceste linii se realizează prin funcționarea în paralel a sistemelor electroenergetice.

b) România – Republica Moldova; Republica Moldova – România. Alocarea capacității interconexiunilor pe interfața Republica Moldova – România, se va realiza după apariția posibilității tehnice de funcționare în paralel a sistemului electroenergetic al Republicii Moldova și al României sau după realizarea unor interconexiuni noi de curent continuu dintre cele două sisteme electroenergetice. În cazul schimburilor de energie electrică în regim de insulă, alocarea capacității interconexiunilor se realizează în mod implicit, în baza contractelor de furnizare încheiate și a acordurilor dintre operatorii sistemelor de transport și operatorii sistemelor de distribuție din zonele respective.

Secțiunea 2

Termeni și definiții

6. În sensul prezentului Regulament se aplică noțiunile definite în Legea cu privire la energia electrică nr.107 din 27 mai 2016, precum și noțiunile definite după cum urmează:

Capacitate Deja Alocată (AAC) – totalitate a drepturilor de transfer alocate, indiferent dacă sunt capacitate sau programe de schimb, în funcție de metoda de alocare;

Capacitate Disponibilă a Interconexiunii (Available Transmission Capacity - ATC) – parte a capacității Nete a Interconexiunii, rămasă disponibilă după fiecare etapă a procedurilor de alocare, pentru activități comerciale ulterioare;

Capacitate Netă a Interconexiunii (Net Transfer Capacity - NTC) – putere electrică maximă care poate fi schimbată între două sisteme electroenergetice, cu respectarea standardelor de siguranță în funcționare, aplicabile fiecărui sistem și ținând cont de incertitudinile tehnice privind condițiile viitoare în rețeaua electrică de transport;

Capacitate Totală a Interconexiunii (Total Transfer Capacity - TTC) – putere electrică maximă care poate fi schimbată continuu între două sisteme electroenergetice cu respectarea criteriilor de siguranță în funcționare, aplicabile fiecărui sistem electroenergetic (în mod uzual, criteriul de siguranță N - 1), în ipoteza că starea rețelei electrice de transport, structurile generării și ale consumului de energie electrică sunt cunoscute în mod exact, în prealabil;

Forța majoră - condiții de operare și/sau evenimente și/sau împrejurări care sunt în afara controlului rezonabil al operatorului sistemului de transport și/sau a operatorilor sistemelor de transport din țările vecine și care nu pot fi evitate sau depășite în mod prompt și/sau în baza unor previziuni rezonabile, precum, dar nu numai, fluxurile internaționale în bucla suprapuse; fenomenele atmosferice considerate de necontrolat din cauza naturii lor și/sau a amplitudinii și/sau duratei acestora; căderi neașteptate sau de necontrolat ale capacităților de producere sau limitări ale acestora dacă operatorul sistemului de transport și/sau operatorii sistemelor de transport din țările vecine pot să le evite doar prin implementarea de măsuri și acțiuni care pun în pericol securitatea furnizării și/sau care nu pot fi rezolvate prin măsuri rezonabile din punct de vedere tehnic, financiar și/sau economic pentru operatorul sistemului de transport și/sau pentru operatorii sistemelor de transport din țările vecine;

Interconexiune – una sau mai multe linii electrice de transport, care traversează frontiera Republicii Moldova și care fac legătura între sistemul de transport al Republicii Moldova și sistemele de transport ale țărilor vecine;

Marja de Siguranță a Interconexiunii (Transmission Reliability Margin - TRM) – rezervă de siguranță care ia în considerație incertitudinile în legătură cu valoarea calculată a Capacității Totale a Interconexiunii, la calculul căreia se iau în considerație următoarele:

a) abaterile involuntare ale fluxurilor fizice survenite în timpul operării, datorate funcționării fizice a reglajului de frecvență;

b) schimburile de urgență între operatorii de sisteme de transport a diferitor țări, pentru a face față situațiilor neprevăzute de dezechilibru în timp real;

c) alte inexactități, ca de exemplu, erorile la colectarea datelor și la efectuarea măsurătorilor;

Perioadă de alocare – o anumită perioadă de timp, definită de operatorul rețelei de transport și de sistem pentru care sunt alocate prin licitație capacitățile interconexiunilor;

Registrul de alocare – fișier electronic ce conține toate informațiile de natură tehnică și comercială necesare privind solicitanții de capacitate;

Solicitant – utilizator de sistem care solicită acces la interconexiune pentru a efectua importul declarat, exportul declarat sau tranzitul declarat de energie electrică prin intermediul rețelei electrice de transport din sistemul electroenergetic moldovenesc.

Subperioadă de alocare – Interval de timp în cadrul unei perioade de alocare calendaristice, (an lună) în care TTC, NTC și ATC au valori distincte și constante rezultate din modificarea topologiei și/sau a regimurilor sistemului electroenergetic și/sau sistemelor electroenergetice ale țărilor vecine.

Secțiunea 3

Dispoziții generale

7. Capacitatea interconexiunii se alocă lunar și anual, separat pentru fiecare interconexiune și pentru fiecare direcție (Republica Moldova – Ucraina, Ucraina - Republica Moldova; Republica Moldova – România, România - Republica Moldova), în conformitate cu prevederile prezentului Regulament, cu Legea cu privire la energia electrică și în baza acordurilor cu privire la alocarea capacității interconexiunilor, încheiate între operatorul sistemului de transport din Republica Moldova și operatorii sistemelor de transport din țările vecine. Acordurile cu privire la alocarea capacității interconexiunilor se prezintă pentru avizare Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (în continuare Agenție) înainte de încheierea acestora.

8. Problemele de congestie a rețelelor electrice trebuie să fie abordate prin soluții nediscriminatorii, bazate pe mecanismele pieței, care să ofere semnale economice eficiente participanților la piața energiei electrice și operatorilor sistemelor de transport, implicați și care să favorizeze concurența pe piețele energiei electrice.

9. Operatorul sistemului de transport definește perioadele de alocare și capacitățile ce urmează să fie oferite, în colaborare cu operatorii sistemelor de transport, din statele vecine. Dacă pe parcursul unei perioade de alocare valoarea NTC pentru o anumită interconexiune și direcție variază ca urmare a unor modificări de configurație a sistemului, operatorul sistemului de transport stabilește subperioade de alocare distincte în care valoarea NTC rămâne constantă, valabila numai pentru interconexiunea și direcția respectivă.

10. La procedura de alocare a capacității interconexiunilor pot participa producătorii, furnizorii de energie electrică care dețin licență valabilă pe teritoriul Republicii Moldova, precum și alți participanți ai pieței, care efectuează schimburile transfrontaliere de energie electrică.

11. Solicitanților li se va pune la dispoziție capacitatea disponibilă a interconexiunilor și a rețelelor electrice de transport, utilizate pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică, cu respectarea normelor de siguranță pentru exploatarea fiabilă a rețelelor electrice de transport.

12. Participanții la piața energiei electrice sunt obligați să informeze operatorul sistemului de transport în termenii stabiliți prin prezentul Regulament, cu privire la intenția lor de a folosi capacitatea alocată. Orice capacitate alocată care nu va fi utilizată se realocă în condițiile prezentului Regulament.

13. Operatorul sistemului de transport, în măsura posibilităților tehnice, compensează solicitările de capacitate ale oricărui flux de energie electrică în direcții opuse pe linia de interconexiune congestionată, pentru a utiliza această linie la capacitatea maximă.

14. Operatorul sistemului de transport este obligat să asigure transparența datelor, în conformitate cu Secțiunea 9 și alte prevederi din prezentul Regulament, și să păstreze

confidențialitatea informației obținute în legătură cu alocarea capacității interconexiunilor și soluționarea problemei congestiilor.

15. Operatorul sistemului de transport poate restricționa dreptul de utilizare a capacității interconexiunilor alocată prin intermediul licitațiilor (să reducă capacitatea alocată), doar în scopul menținerii siguranței în funcționarea sistemului electroenergetic și doar în situația în care nu este posibilă livrarea din altă sursă (redispecerizarea) sau schimbul în contrapartidă, notificând în cel mai scurt timp participanții înregistrați și Agenția despre motivul și durata restricționării.

16. Reducerea drepturilor de utilizare a capacităților interconexiunilor alocate lunar se va efectua înainte de reducerea drepturilor de utilizare a capacităților alocate anual. Capacitățile alocate anual și capacitățile alocate lunar se reduc proporțional, iar reducerea se aplică în mod nediscriminatoriu.

17. Operatorul sistemului de transport reduce capacitatea alocată numai în conformitate cu prezentul Regulament și este obligat să acorde compensație participantului căruia i s-a redus capacitatea, iar valoarea compensației trebuie să fie egală cu produsul dintre prețul de licitație la care această capacitate a fost alocată și volumul de energie în MWh, ce corespunde diferenței dintre capacitatea deținută înainte de reducere și capacitatea deținută după reducere, pentru perioada în cauză. Operatorul sistemului de transport informează neîntârziat fiecare participant la licitație cu privire la scopul reducerii capacității și cu privire la valoarea compensației ce urmează a fi acordată. În cazul reducerii capacității alocate din cauza unei situații de forță majoră, participantul la licitație nu are dreptul să obțină compensații.

18. Compensația pentru reducerea capacității urmează să fie acordată participantului care deținea capacitate în momentul reducerii. În cazul în care, operatorul sistemului de transport reduce capacitatea care anterior a fost transferată pe piața secundară, acesta trebuie să plătească compensație participantului căruia i s-a transferat capacitatea redusă.

19. Orice capacitate alocată rămasă participanților licitației după reducerea proporțională va fi rotunjită în scădere până la MW întregi.

20. Operatorul sistemului de transport stabilește, împreună cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine, modul de divizare a responsabilităților legate de alocarea capacităților interconexiunilor, după modelul 50% la 50% sau procedura comună de alocare pentru 100% din capacitate.

21. Veniturile obținute în legătură cu alocarea capacității interconexiunilor pot fi utilizate de operatorul sistemului de transport doar în scopurile prevăzute în Legea cu privire la energia electrică, nr. 107 din 27.05.2016.

Secțiunea 4

Determinarea capacității interconexiunilor

22. Operatorul sistemului de transport definește, în colaborare cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine, grupurile de interconexiuni, determină valorile TTC, TRM și NTC. Operatorul sistemului de transport elaborează, în colaborare cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine, metodologia de determinare a valorilor TTC și a TRM pentru fiecare interconexiune. Metodologia respectivă se prezintă spre aprobare Agenției.

23. La determinarea valorilor ATC pentru diferite perioade/subperioade de alocare, operatorul sistemului de transport va lua în considerație:

- Capacitatea deja alocată în timpul licitațiilor anuale pentru ATC, ce urmează să fie alocată lunar;

- Capacitatea care au fost inițial alocată, dar care a fost restituită operatorului sistemului de transport sau capacitatea care a devenit disponibilă urmare a suspendării sau a retragerii dreptului participantului de a utiliza capacitatea alocată;

- Planul anual de reparații planificate a rețelelor electrice de transport al Republicii Moldova, precum și al statelor vecine, prezentat de operatorii sistemelor de transport în cauză;

- Limitările de ordin tehnic ale rețelelor electrice interne.

24. În cazul alocărilor anuale, operatorul sistemului de transport va calcula și va publica pe pagina sa electronică, în termenul stabilit conform Anexei 5 la prezentul Regulament, valorile TTC, NTC, ATC și TRM separat pentru fiecare direcție și pentru fiecare grup de interconexiuni. Pentru licitațiile anuale valoarea ATC este egală cu valoarea NTC, garantate pentru întregul an în condițiile desfășurării oricăror programe de retrageri planificate.

25. În cazul alocărilor lunare, operatorul sistemului de transport va calcula și va publica pe pagina sa electronică, în termenul stabilit conform Anexei 5 la prezentul Regulament, valorile TTC, NTC, ATC, AAC și TRM separat pentru fiecare direcție și pentru fiecare grup de interconexiuni.

26. Valoarea TRM se va calcula luând în considerație criteriul de siguranță N-1 și rezerva de reglaj a frecvenței în sistemul electroenergetic, fluxurile tehnologice de energie electrică realizate cu scopul asigurării echilibrului în sistemul electroenergetic și inexactitățile în măsurare.

27. Operatorul sistemului de transport plasează pe pagina sa electronică calendarul publicării informațiilor privind capacitatea interconexiunilor și cu privire la licitațiile anuale și lunare. Calendarul în cauză se elaborează de către operatorul sistemului de transport în conformitate cu modelul stabilit în Anexa 5 la prezentul Regulament.

28. La realizarea funcțiilor sale în conformitate cu Secțiunea 4 și celelalte prevederi ale prezentului Regulament, operatorul sistemului de transport are obligația de a contribui la securitatea furnizării energiei electrice prin asigurarea fiabilității rețelelor electrice de transport. În cazul apariției de situații excepționale, în care este pusă în pericol securitatea aprovizionării cu energie electrică, operatorul sistemului de transport are obligația de serviciu public de a aloca capacitatea interconexiunilor în regim prioritar participanților la piața energiei electrice care asigură furnizarea energiei electrice consumatorilor finali din Republica Moldova, pentru perioada și în condițiile prevăzute în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice, aprobat de Guvern.

Secțiunea 5

Înregistrarea participanților la licitație

29. Pentru a avea dreptul de a participa la licitații, precum și pentru a avea dreptul de a achiziționa capacitate pe piața secundară, solicitanții se înregistrează la operatorul sistemului de transport, prin depunerea unei Declarații de participare, în 2 exemplare. Declarația de participare se elaborează de operatorul sistemului de transport după modelul din Anexa 3 la prezentul Regulament și se plasează pe pagina sa electronică. După înregistrare, operatorul sistemului de transport returnează participantului un exemplar semnat al Declarației de participare.

30. Operatorul sistemului de transport va elabora și actualiza o bază de date în format electronic (registru de alocare), care va cuprinde informații privind datele tehnice și comerciale ale solicitanților.

31. După primirea Declarației de participare, operatorul sistemului de transport verifică informațiile furnizate de solicitant, pentru a se asigura că Declarația de participare conține informații complete și înregistrează solicitantul în termen de 3 zile calendaristice de la primirea Declarației de participare.

32. Dacă Declarația de participare este incompletă, ea va fi remisă solicitantului în cel mult 3 zile calendaristice de la data depunerii cu indicarea documentelor suplimentare ce urmează a fi prezentate. În termen de 3 zile calendaristice, solicitantul va prezenta informațiile care lipsesc. În caz contrar, Declarația de participare a solicitantului va fi respinsă.

33. În caz, că declarația de participare a unui solicitant este respinsă, operatorul sistemului de transport va informa în scris Agenția și solicitantul despre acest lucru, expunând cauzele neînregistrării solicitantului. Solicitantul este în drept să conteste decizia operatorului sistemului de transport privind respingerea declarației de participare în termen de 3 zile calendaristice de la primirea refuzului prin depunerea unei cereri la Agenție. În termen de 10 zile lucrătoare de la înregistrare, Agenția va analiza cererea și va emite decizii cu caracter obligatoriu, după caz.

34. Imediat după aprobarea Declarației, operatorul sistemului de transport va include în registrul de alocare noul participant la licitație și îl va informa în scris cu privire la data înregistrării.

35. Solicitantul se consideră înregistrat ca participant la licitație din data indicată în Declarația de participare. Statutul de participant la licitație se consideră oferit pe o perioadă de timp nedeterminată și poate fi suspendat sau retras în conformitate cu prevederile prezentului Regulament.

36. Participanții la licitație vor încheia cu operatorul sistemului de transport contracte de alocare a capacității interconexiunilor, care va conține în mod obligatoriu clauzele prevăzute în Anexa 3 la prezentul Regulament.

37. În cazul apariției unor modificări în datele sale personale, participantul la licitație este obligat să informeze în scris, în termen de cel mult 2 zile calendaristice operatorul sistemului de transport prin depunerea Declarației de participare, unde vor fi specificate doar datele care au fost modificate. În caz de nerespectare a prevederii menționate, operatorul sistemului de transport este în drept să inițieze procedura de suspendare.

Secțiunea 6

Licitația

38. Operatorul sistemului de transport alocă ATC prin intermediul licitațiilor lunare și anuale.

39. După stabilirea valorilor ATC, operatorul sistemului de transport publică, pe pagina sa electronică, valorile respective precum și data la care va avea loc licitația (anuală sau lunară) și data limită de primire a ofertelor și de publicare a rezultatelor.

40. Participanții la licitație sunt obligați să prezinte operatorului sistemului de transport garanția financiară împreună cu oferta sau separat, până la data limită de primire a ofertelor și în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice, aprobate de Agenție.

41. Participanții la licitație trimit operatorului sistemului de transport ofertele lor în plicuri sigilate, însoțite de cererea pentru participare la licitație. În cazul utilizării unei platforme electronice de alocare, participanții la licitație vor transmite ofertele direct pe platforma respectivă.

Formularul ofertei se elaborează de operatorul sistemului de transport după modelul prezentat în Anexa 2 la prezentul Regulament și se plasează pe pagina sa electronică.

42. Ofertele se trimit până la ora 12:00 a zilei stabilite de operatorul sistemului de transport ca termen limită. Ofertele primite după expirarea termenului limită de depunere a ofertelor sunt considerate ca fiind nevalabile.

43. Dacă participantul la licitație dorește să modifice oferta înainte de termenul limită de depunere a ofertei, acesta va transmite operatorului sistemului de transport noua ofertă, care o va înlocui pe cea anterioară. În acest caz, operatorul sistemului de transport va ține cont de ultima ofertă depusă în termenul stabilit.

44. Fiecare ofertă poate conține până la 10 perechi capacitate-preț pentru fiecare produs scos la licitație (anual, lunar) și pentru fiecare direcție. Perechile trebuie ordonate în sensul descrescător al prețului.

45. Valoarea sumară a capacităților solicitate în ofertă nu trebuie să depășească valoarea capacității disponibile, scoase la licitație. Capacitatea solicitată trebuie să fie exprimată printr-un număr întreg de cel puțin un 1 MW.

46. Prețul oferit în cadrul unei perechi capacitate-preț este prețul maxim pe care participantul la licitație este dispus să îl plătească pentru alocarea capacității solicitate în ofertă. Prețul poate fi indicat cu o precizie de până la două zecimale. Prețul se indică în MDL.

47. În cazul tranzitului declarat de energie electrică, participantul la licitație trebuie să obțină alocarea capacității atât la intrare cât și la ieșire din sistemul electroenergetic.

48. În cazul utilizării unei platforme electronice de alocare, operatorul sistemului de transport verifică dacă ofertele depuse conțin toate informațiile necesare și le validează înainte de expirarea termenului limită de depunere a ofertelor. Dacă se constată lipsa unor informații într-o ofertă depusă, operatorul sistemului de transport informează fără întârziere despre acest lucru participantul la licitație care a depus oferta respectivă.

49. Ofertele validate se ordonează în sens descrescător, în funcție de prețul propus. Ofertele cu același preț se ordonează cronologic, în funcție de data și ora primirii.

50. Dacă suma capacităților solicitate de către participanții la licitație este mai mică sau egală decât capacitatea disponibilă scoasă la licitație, atunci se acceptă toate ofertele, iar prețul pentru alocarea capacității este egal cu zero.

51. Dacă suma capacităților solicitate de către participanții la licitație este mai mare decât capacitatea disponibilă scoasă la licitație, atunci se acceptă ofertele cu cel mai mare preț, capacitatea sumară a cărora completează integral capacitatea disponibilă. Prețul care urmează a fi achitat pentru capacitatea alocată (prețul de licitație) va fi cel mai mic preț care a fost oferit și acceptat.

52. În cazul în care ultima ofertă acceptată depășește capacitatea rămasă disponibilă, oferta se acceptă în limitele capacității disponibile rămase, cu acordul participantului care a depus oferta. Dacă au fost depuse două sau mai multe oferte cu același preț, iar capacitatea sumară a acestora depășește capacitatea rămasă disponibilă, aceasta se alocă ofertanților proporțional cu capacitatea solicitată.

53. Operatorul sistemului de transport publică rezultatele licitației pe pagina sa electronică cel târziu în ziua lucrătoare care urmează după ziua în care a avut loc licitația. În cazul în care participanții la licitație au depus contestații în conformitate cu pct. 54 din prezentul Regulament, rezultatele licitației rămân definitive după soluționarea contestațiilor.

54. Participanții la licitație pot contesta rezultatele licitației în termen de 1 zi lucrătoare de la publicarea rezultatelor licitației prin depunerea unei cereri la operatorul sistemului de transport, care este obligat să examineze și să soluționeze cererea în termen de 2 zile lucrătoare de la primirea acesteia.

55. Operatorul sistemului de transport întocmește contul de plată pentru utilizarea capacității interconexiunilor, în care indică contravaloarea capacității alocate prin licitații, determinată ca suma produselor dintre prețul de licitație, capacitatea alocată la prețul respectiv și numărul de ore din perioada sau subperioada de alocare.

56. Pentru capacitățile alocate în cadrul licitațiilor anuale, contravaloarea acestora se împarte în 12 rate lunare, fiecare rată lunară constituind contravaloarea capacității alocate pentru fiecare lună, ținând cont de numărul de zile în luna respectivă, calculată în conformitate cu pct. 55 din prezentul Regulament. Contul de plată se emite lunar în primele 2 zile lucrătoare ale lunii anterioare lunii de utilizare. Contul de plată se achită integral în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea acestuia.

57. Pentru capacitățile alocate în cadrul licitațiilor lunare, contul de plată se emite în termen de 2 zile lucrătoare de la data publicării rezultatelor licitației sau de la data în care rezultatele licitației rămân definitive. Contul de plată se achită integral în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea acesteia.

58. În cazul în care participantul la licitație nu achită în termenul stabilit contul de plată pentru alocarea capacității interconexiunilor, operatorul sistemului de transport are dreptul de a executa garanțiile financiare, depuse de către participantul la licitație.

59. În cazul în care o sumă facturată este contestată (integral sau parțial) de participantul la licitație, acesta va efectua plata integral și va înainta, în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea contului de plată, o cerere către operatorul sistemului de transport, în care va indica obiecțiile sale. Operatorul sistemului de transport este obligat să analizeze și să soluționeze cererea primită în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea ei, cu expedierea răspunsului său participantului la licitație.

60. Eventualele modificări rezultate prin soluționarea contestației pe cale amiabilă sau prin hotărâre judecătorească definitivă, vor fi efectuate în termen de 5 zile lucrătoare de la soluționare.

Secțiunea 7

Utilizarea capacității alocate și returnare a capacității alocate sau transferul capacității pe piața secundară

61. Utilizarea capacității alocate pentru direcția dată are loc prin prezentarea notificărilor fizice Operatorului sistemului de transport în conformitate cu dispozițiile Regulilor pieței energiei electrice, aprobate de Agenție.

62. Participantul la licitație poate să restituie capacitatea alocată în cadrul licitațiilor, informând despre acest fapt operatorul sistemului de transport prin expedierea unei notificări în scris în care să fie menționate datele participantului la licitație, numărul Declarației de participare și data de la care nu va mai utiliza capacitatea alocată. Returnarea capacității alocate nu exonerează participantul la licitație de obligația de plată pentru această capacitate.

63. Capacitate alocată, pentru care nu sunt prezentate notificările fizice în termenii stabiliți, se consideră returnată operatorului sistemului de transport de către participantul la licitație respectiv.

64. Dacă participantul la licitație se află în proces de lichidare juridică, dacă licența acestuia a expirat, a fost retrasă sau suspendată temporar, ori dacă există decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a participantului la licitație, acesta este obligat să notifice imediat, în scris, faptul respectiv operatorului sistemului de transport și să restituie capacitatea alocată. Returnarea capacității alocate nu exonerează participantul la licitație de obligația de plată pentru această capacitate.

65. Operatorul sistemului de transport suspendă, fără notificare prealabilă, dreptul participantului la licitație de a utiliza capacitatea alocată până la sfârșitul perioadei de alocare, dacă ultimul nu îndeplinește obligația prevăzută la pct. 64 din prezentul Regulament. Odată cu suspendarea dreptului participantului la licitație de a utiliza capacitatea alocată, operatorul sistemului de transport suspendă dreptul participantului de a participa la licitațiile ulterioare, precum și de a-și desfășura activitatea pe piața secundară, cu toate consecințele stabilite în Secțiunea 8 din prezentul Regulament. Capacitatea care a devenit disponibilă urmare a suspendării urmează a fi pusă la dispoziție la licitațiile lunare ce vor fi organizate ulterior.

66. Participantul la licitație este în drept să transfere (să revândă) capacitatea alocată (contractată) neutilizată pe piața secundară la prețul pe care l-a plătit operatorului sistemului de transport pentru capacitatea respectivă. Capacitatea poate fi revândută pe piața secundară, parțial sau integral și poate fi oferită pentru o perioadă cuprinsă între ziua transferului și sfârșitul perioadei de alocare.

67. Participantul la licitație care intenționează să transfere capacitatea contractată neutilizată (cedent) și participantul la licitație care intenționează să achiziționeze capacitatea respectivă (beneficiar) sunt obligați să depună la operatorul sistemului de transport o Cerere de transfer a capacității pe piața secundară. Cererea de transfer a capacității pe piața secundară se elaborează de operatorul sistemului de transport după modelul din Anexa 4 la prezentul Regulament și se plasează pe pagina sa electronică.

68. Cererea de transfer a capacității pe piața secundară se depune la operatorul sistemului de transport cu cel puțin 5 zile calendaristice înaintea zilei în care se preconizează transferul. La depunerea Cererii de transfer a capacității pe piața secundară este obligatorie îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

- a) cedentul să dispună de capacitate contractată;
- b) beneficiarul să fie înregistrat ca participant la licitație;
- c) capacitatea contractată pe care o deține cedentul să fie egală cu sau mai mare decât capacitatea pe care o transferă;
- d) Cererea de transfer a capacității pe piața secundară să fie depusă la operatorul sistemului de transport în termenele stabilite.

69. În termen de cel mult 2 zile lucrătoare de la primirea Cererii de transfer a capacității pe piața secundară, operatorul sistemului de transport are obligația de a informa cedentul în legătură cu admiterea / respingerea Cererii sale de transfer a capacității pe piața secundară. În caz de respingere a Cererii de transfer a capacității pe piața secundară, operatorul sistemului de transport trebuie să menționeze motivele respingerii. Dacă operatorul sistemului de transport nu informează în termenul stabilit despre respingerea Cererii de transfer a capacității pe piața secundară, se consideră că Cererea a fost admisă.

70. Operatorul sistemului de transport este în drept să respingă Cererea de transfer a capacității pe piața secundară numai dacă nu au fost îndeplinite condițiile stabilite la pct. 68 din prezentul Regulament.

71. Participantul la licitație căruia i s-a alocat capacitate în cadrul licitațiilor este obligat să-și execute obligațiile financiare față de operatorul sistemului de transport chiar dacă acesta transferă total sau parțial capacitatea alocată, pe piața secundară. Înainte de ziua transferului, operatorul sistemului de transport împreună cu cedentul și beneficiarul sunt obligați să modifice contractele de alocare a capacității interconexiunilor existente sau să încheie contracte noi de alocare a capacității interconexiunilor, după caz.

Secțiunea 8

Pierderea dreptului de participare la licitație, suspendarea și rezilierea contractului

72. În cazul neachitării în termenul stabilit a contului de plată pentru alocarea capacității iar garanția financiară prezentată nu mai asigură acoperirea integrală a contului de plată respectiv, sau dacă nu au fost respectate clauzele esențiale ale contractului de alocare a capacității interconexiunilor, operatorul sistemului de transport este în drept să inițieze procedura de suspendare a contractului și a dreptului participantului la licitație de acces la capacitatea interconexiunilor pentru a realiza schimburi transfrontaliere.

73. În cazul alocărilor anuale, dacă un participant la licitație nu utilizează capacitatea alocată pe o perioadă de 5 zile calendaristice consecutive și nu o restituie operatorului sistemului de transport, după cum este stipulat în pct. 62 – pct. 63 din prezentul Regulament sau dacă nu o revinde pe piața secundară în conformitate cu Secțiunea 7 din prezentul Regulament, dreptul său de a utiliza capacitatea alocată se suspendă până la sfârșitul perioadei de alocare, iar capacitatea care a devenit disponibilă va fi transferată pentru licitațiile lunare.

74. În cazul alocărilor lunare, dacă un participant la licitație nu utilizează capacitatea alocată pe o perioadă de 5 zile calendaristice consecutive și nu o restituie operatorului sistemului de transport, după cum este stipulat în pct. 62 – pct. 63 din prezentul Regulament sau dacă nu o revinde pe piața secundară în conformitate cu Secțiunea 7 din prezentul Regulament, dreptul său de a utiliza capacitatea alocată se suspendă până la sfârșitul perioadei de alocare.

75. Cu excepția situațiilor stabilite în prezentul Regulament, operatorul sistemului de transport este obligat să expedieze participantului la licitație o notificare scrisă privind suspendarea dreptului său de a utiliza capacitatea alocată, care va conține: motivul suspendării, acțiunile ce trebuie întreprinse de participantul la licitație și termenul limită de minim 10 zile calendaristice pentru realizarea acțiunilor respective.

76. La solicitarea participantului la licitație, operatorul sistemului de transport este obligat să organizeze o ședință cu participantul în cauză, pentru soluționarea pe cale amiabilă a neînțelegerii.

77. Dacă în termenul indicat în notificare, participantul la licitație nu întreprinde acțiunile necesare și neînțelegerea nu poate fi rezolvată pe cale amiabilă, operatorul sistemului de transport va lua decizia cu privire la suspendarea dreptului participantului la licitație de a utiliza capacitatea alocată și, în termen de 1 zi lucrătoare, va emite în scris o notificare de suspendare, care va include motivele suspendării, data și timpul suspendării dreptului de a utiliza capacitatea,

consecințele suspendării. Dreptul de a utiliza capacitatea se consideră suspendat din data indicată în notificare.

78. Suspendarea dreptului participantului la licitație de a utiliza capacitatea alocată atrage suspendarea dreptului de a participa la licitații și a contractului de alocare a capacității interconexiunilor. Participantul la licitație al cărui drept a fost suspendat nu poate participa la licitații lunare sau anuale până când operatorul sistemului de transport va decide repunerea în drepturi a participantului la licitație.

79. Dacă acțiunile participantului la licitație sunt pasibile de a pune în pericol stabilitatea sistemului electroenergetic, operatorul sistemului de transport este în drept să suspende imediat, fără notificare prealabilă, dreptul participantului la licitație de a utiliza capacitatea alocată, fapt despre care va informa participantul la licitație prin expedierea unei notificări scrise de suspendare.

80. Operatorul sistemului de transport dispune repunerea în drepturi a participantului la licitație la prezentarea de către acesta a documentelor ce confirmă executarea obligației, nerespectarea căreia a constituit motiv de suspendare.

81. Dacă termenul de suspendare a drepturilor participantului depășește 2 luni, operatorul sistemului de transport este în drept să retragă dreptul participantului la licitație de a utiliza capacitatea alocată, fără notificare prealabilă.

82. După adoptarea deciziei de retragere a dreptului participantului la licitație de a utiliza capacitatea alocată, operatorul sistemului de transport, în termen de 1 zi lucrătoare, expediază în adresa participantului la licitație o notificare de retragere, care va conține data și motivele retragerii.

83. Retragerea dreptului participantului la licitație de a utiliza capacitatea alocată atrage retragerea dreptului de participare la licitație și rezilierea contractului de alocare a capacității interconexiunilor. În acest caz, participarea la viitoarele licitații va fi permisă doar după îndeplinirea procedurii de înregistrare la licitație, descrisă în prezentul Regulament.

84. Capacitățile interconexiunilor care au devenit disponibile în urma rezilierii contractului de alocare a capacităților respective vor fi puse la dispoziție participanților la următoarele licitații.

85. Suspendarea sau retragerea dreptului participantului la licitație de a utiliza capacitatea alocată nu exonerează participantul la licitație de obligația de a achita plata pentru capacitatea alocată.

86. Deciziile operatorului sistemului de transport cu privire la suspendare sau retragere pot fi contestate de către participantul la licitație în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea notificării prin depunerea unei cereri la Agenție. În termen de 10 zile lucrătoare de la înregistrare, Agenția va examina cererea parvenită, emițând decizii obligatorii, după caz.

87. Dacă un participant la licitație dorește să fie radiat din registrul de alocare, acesta va expedia operatorului sistemului de transport o notificare scrisă în care va indica numele și datele acestuia, numărul declarației de participare și data de la care dorește să fie radiat. Participantul la licitație este obligat să-și îndeplinească toate obligațiile provenite din contracte și angajamentele asumate anterior.

Secțiunea 9

Transparența în procesul de determinare și alocare a capacităților interconexiunilor

88. Pentru a garanta siguranța și fiabilitatea funcționării rețelei electrice de transport în contextul managementului congestiilor în rețeaua electrică de transport, operatorul sistemului de transport va colabora cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine, inclusiv prin implementarea unui mecanism de schimb de informații continuu.

89. Operatorul sistemului de transport elaborează și publică pe pagina sa electronică informații relevante cu privire la: accesul la rețeaua electrică de transport, capacitatea și utilizarea rețelei electrice de transport, inclusiv raportul cu privire la punctele în care există congestii și cauzele care le-au provocat, gestionarea congestiilor în rețelele electrice de transport, precum și metodologia de determinare a valorilor TTC și a TRM pentru fiecare interconexiune.

90. Operatorul sistemului de transport determină și publică anual și lunar, pe pagina sa electronică, în termenele stabilite în calendarul elaborat conform Anexei 5 la prezentul Regulament, informații cu privire la: valorile TTC, NTC, ATC, AAC și TRM și le coordonează cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine.

91. Operatorul sistemului de transport va întocmi calendarul publicării informațiilor privind capacitatea interconexiunilor și cu privire la licitațiile anuale și lunare, conform modelului prevăzut la Anexa 5 la prezentul Regulament și va publica informația respectivă pe pagina sa electronică.

92. Calendarul publicării informațiilor privind capacitatea interconexiunilor și cu privire la licitațiile anuale și lunare, elaborat conform Anexei 5 la prezentul Regulament se actualizează anual de către operatorul sistemului de transport.

93. Operatorul sistemului de transport va publica pe pagina sa electronică informații cu privire la tranzacțiile transfrontaliere de energie electrică, după cum urmează:

a) anual, informații privind planificarea extinderii pe termen lung a rețelelor electrice de transport și impactul asupra capacității de transport a fluxurilor transfrontaliere prin rețelele electrice;

b) prognoze pentru luna următoare și pentru anul următor a capacității rețelelor electrice de transport, disponibilă pentru piață, ținând cont de toate informațiile utile de care operatorul sistemului de transport dispune la momentul evaluării prognozelor (de exemplu: efectul anotimpurilor asupra capacității rețelelor electrice de transport, activitățile planificate pentru întreținerea rețelei electrice de transport, disponibilitatea producătorilor etc.);

c) capacitatea totală deja alocată și toate condițiile utile în care această capacitate poate fi utilizată, cu scopul de a identifica eventuale capacități rămase;

d) capacitățile alocate, cât mai curând posibil după fiecare alocare, cu indicarea prețurilor plătite;

e) capacitatea totală folosită, imediat după notificare;

f) fluxurile comerciale și fizice realizate, inclusiv o descriere a efectelor eventualelor măsuri corective întreprinse de către operatorul sistemului de transport (de exemplu, restricționarea tranzacțiilor) pentru a rezolva problemele de rețea sau de sistem;

g) informațiile ex-ante privind deconectările planificate și informațiile ex-post pentru ziua precedentă privind deconectările planificate și neplanificate ale producătorilor cu o capacitate mai mare de 100 MW.

94. Toate informațiile elaborate și publicate de operatorul sistemului de transport în conformitate cu prevederile din prezenta Secțiune trebuie păstrate timp de cel puțin 2 ani, astfel încât noii participanți la piața energiei electrice să aibă acces la datele menționate.

95. Operatorul sistemului de transport elaborează și prezintă anual Agenției un raport cu privire la alocarea capacității interconexiunilor și referitor la soluționarea congestiilor în anul precedent. De asemenea acest raport va fi publicat și pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

Secțiunea 10

Dispoziții finale și tranzitorii

96. Până la modificarea de către Agenție a Regulilor pieței energiei electrice în conformitate cu Legea cu privire la energia electrică, garanțiile financiare depuse de către participanții la licitație vor constitui 15% din valoarea ofertei depuse.

97. În cazul în care, în baza unui acord dintre ENTSO-E și operatorul sistemului de transport, vor fi schimbate condițiile de publicare și/sau de stocare a informațiilor cu privire la alocarea capacității și gestionarea congestiilor, lista informațiilor respective și condițiile de stocare a acestora urmează să fie stabilite într-o hotărâre a Agenției, iar pct. 93 și pct. 94 din prezentul Regulament vor deveni caduce.

98. Alocarea coordonată a capacității interconexiunilor se efectuează în conformitate cu regulile și principiile care sunt stabilite în legislația națională a operatorului sistemului de transport ce organizează procedura de alocare a capacității și care sunt reflectate în acordul cu privire la alocarea capacității interconexiunilor, încheiat de operatorul sistemului de transport din Republica Moldova cu operatorul de transport din țara vecină respectivă.

99. Piața pentru alocarea capacității interconexiunilor pentru ziua următoare și pe parcursul zilei se va institui în termenele stabilite în Regulile Pieței energiei electrice, în contextul creării pieței energiei electrice pentru ziua următoare și a pieței energiei electrice pe parcursul zilei.